
**Marktmonitor verse groenten en fruit Polen, Tsjechië,
Hongarije**

2008 / 04

Zoetermeer, januari 2008 – Ed Slagboom/Wilco van den Berg

Productschap Tuinbouw, Afdeling Markt & Innovatie

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van de uitgever of auteur.

Productschap Tuinbouw, Postbus 280, 2700 AG Zoetermeer

Telefoon (079) 347 07 07 E-mail smt@tuinbouw.nl Internet www.tuinbouw.nl

Auteur **Wilco van den Berg** Telefoon 079-3470628 E-mail w.vandenberg@tuinbouw.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1 Inleiding	9
2 Polen	11
2.1 Oppervlak en productie groenten en fruit	11
2.2 Invoer van verse groenten in Polen	13
2.3 Invoer van vers fruit in Polen	15
2.4 Uitvoer van verse groenten uit Polen	17
2.5 Uitvoer van vers fruit uit Polen	19
2.6 Verwerking van verse groenten en fruit	21
2.7 Rol van Nederlandse groenten en fruit in Polen	21
3 Tsjechië	23
3.1 Oppervlak en productie groenten en fruit	23
3.2 Invoer van verse groenten in Tsjechië	24
3.3 Invoer van vers fruit in Tsjechië	27
3.4 Uitvoer van verse groenten uit Tsjechië	28
3.5 Uitvoer van vers fruit uit Tsjechië	29
3.6 Rol van Nederlandse groenten en fruit in Tsjechië	30
4 Hongarije	33
4.1 Oppervlak en productie groenten en fruit	33
4.2 Invoer van verse groenten in Hongarije	35
4.3 Uitvoer van verse groenten uit Hongarije	37
4.4 Invoer van vers fruit in Hongarije	38
4.5 Uitvoer van vers fruit uit Hongarije	39
5 Ontwikkelingen in de retail	41
5.1 Polen	41
5.2 Tsjechië	42
5.3 Hongarije	43

Samenvatting

Met de toetreding van Polen, Tsjechië en Hongarije in 2003 tot de EU was er veel onzekerheid of dat voor Nederland als productie- en handelsland afzetkansen zou geven of dat er gevreesd moest worden voor een grotere concurrentie. Polen heeft zijn positie op de West-Europese markt weten te vergroten. Zo is het uitvoervolume van producten als champignon en tomaat naar Duitsland en het Verenigd Koninkrijk flink gestegen. Vanuit Nederland is er een jaarlijks sterk wisselende hoeveelheid verse groenten en fruit naar Polen. De import van verse groenten en fruit in Tsjechië is in de afgelopen jaren flink gestegen waarbij Nederland zijn aandeel op de Tsjechische markt heeft weten te vergroten. Hongarije is voornamelijk zelfvoorzienend op het gebied van verse groenten en fruit. De productie van verse groenten is 18 keer groter dan de import. Vruchtgroenten van Nederlandse bodem spelen op de Hongaarse markt geen rol van betekenis.

Stijging Poolse areaal groenten

Het oppervlak van verse groenten in Polen is zowel in de vollegrond als onder plastic/glas in de afgelopen jaren gestegen. Door wisselende weersomstandigheden (droge zomer in 2006/late vorst in voorjaar 2007) is de totale productie van vollegrondsgroenten in de afgelopen jaren nauwelijks tot niet gestegen. De productie van groenten onder glas is daarentegen wel toegenomen. Het gaat hierbij met name om tomaat en komkommer. In de uitvoer komt de grotere groenteproduktie niet tot uiting doordat Rusland vanaf november 2005 zijn grenzen voor Poolse agrarische producten heeft gesloten. Er vindt meer handel plaats via het grijze circuit en daarnaast wordt er meer Pools product doorgevoerd naar Rusland via Litouwen en Oekraïne.

Exportbestemmingen Poolse groenten verschillend

De uitvoer van Poolse groenten naar Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Tsjechië is duidelijk gestegen. De belangrijkste exportbestemmingen verschillen sterk per product. Met afstand is het Verenigd Koninkrijk de belangrijkste afnemer van Poolse tomaten. Nederland en het VK zijn voor Poolse uien de belangrijkste klanten en sluitkool vindt vooral zijn weg naar Slowakije, Tsjechië en Roemenië. Komkommers gaan voornamelijk naar Tsjechië en Duitsland. De export van champignon is naar landen in de EU (o.a. Duitsland/Verenigd Koninkrijk) flink gestegen.

Er is geen sprake van een structurele export van Nederlandse groenten naar Polen. Het is veelal een kwestie van gaten vullen. De export van Nederlandse wortelen en uien schommelt sterk. De export van diverse groenten naar Polen is, na de toetreding van Polen tot de EU, afgenomen.

In 2007 kleine Poolse fruitoogst

Het oppervlak van vers fruit is in Polen redelijk stabiel. Het oppervlak van aardbeien zit echter in de lift. Door late vorst in het voorjaar is de fruitoogst in 2007 veel kleiner dan in de voorgaande jaren. De uitvoer van Pools vers fruit is vooral op de omliggende landen gericht. Omdat in 2006 de export naar Rusland is weggevallen is de Poolse export van fruit naar Oekraïne, Litouwen en Wit-Rusland explosief gestegen. Fruit van Nederlandse bodem speelt in Polen geen rol van betekenis.

Toename import verse groenten in Tsjechië

In Tsjechië is het oppervlak met groenten na de EU-toetreding gedaald. De invoer is in de afgelopen jaren fors gestegen van 297 miljoen kilo in 2004 naar 430 miljoen kilo in 2006. Met name de import van vruchtgroenten (tomaat, komkommer en paprika) is toegenomen. Verder hebben bladgewassen en koolproducten in Tsjechië aan populariteit gewonnen. Qua volume is Nederland in 2006 de belangrijkste leverancier van verse groenten in Tsjechië. Dit is inclusief reëxport via Nederland. Het gaat vooral om tomaat, ui, wortelen, komkommer en paprika. Bij import uit Spanje draait het hoofdzakelijk om tomaat, komkommer en paprika. Bij alle drie producten is de import uit Spanje groter dan die uit Nederland. De export van verse groenten uit Tsjechië is voor bijna 60 procent op

Slowakije gericht. Hierna volgt uitvoer naar Duitsland (14%) en Hongarije (10%). In 2006 is totaal 56 miljoen kilo verse groenten uit Tsjechië uitgevoerd.

Banaan populairste importfruit in Tsjechië

Jaarlijks wordt in Tsjechië voor ruim € 300 miljoen aan vers fruit ingevoerd. Qua waarde zijn banaan, druif en mandarijn de belangrijkste invoerproducten. Qua volume bestaat de top-3 uit banaan, appel en watermeloen. In 2006 bedroeg de totale uitvoer van vers fruit 150 miljoen kilo. De appel is de meest uitgevoerde fruitsoort. Evenals bij verse groenten belandt het grootste deel van de uitvoer van vers fruit in Slowakije en Duitsland.

Hongarije grotendeels zelfvoorzienend

In Hongarije is het oppervlak met groenten in de afgelopen jaren duidelijk afgenomen. Zo ging het om 117.000 hectare in 2003 tegen 91.000 hectare in 2006. Met name het oppervlak met watermeloen en tomaat is gedaald. De doperwt neemt in Hongarije het grootste oppervlak in beslag. Hierna volgt areaal van watermeloen en paprika. Bijna de helft van het totale oppervlak vers fruit wordt in Hongarije ingenomen door de appel. Hierna volgt areaal van kersen en pruimen. Op het gebied van productievolume van verse groenten zijn er drie producten die ver boven de andere producten uitsteken. Het gaat om paprika (206 miljoen kilo), tomaat (205 miljoen kilo) en watermeloen (165 miljoen kilo). Qua uitvoer draait het voornamelijk om paprika. De uitvoer van Hongaarse paprika is in de afgelopen jaren stabiel geweest rond 30 miljoen kilo.

Nederlandse vruchtgroenten gering aandeel in Hongarije

De tomaat is zowel in volume als in waarde de belangrijkste groente die in Hongarije wordt ingevoerd. De invoer van tomaten zit duidelijk in de lift. Van 2004 – 2006 is de totale invoer van verse groenten in Hongarije toegenomen van 72 miljoen kilo naar bijna 106 miljoen kilo. Nederlandse vruchtgroenten spelen op de Hongaarse markt een ondergeschikte rol. In 2006 bedroeg de invoer van Nederlandse tomaten slechts 1.000 ton. De import van komkommer en paprika was nog lager. Spanje en Turkije zijn de belangrijkste leveranciers van vruchtgroenten in Hongarije. Met name de invoer uit Turkije zit in de lift.

Grotere rol grootwinkelbedrijven

De omzet van grootwinkelbedrijven in zowel Polen, Tsjechië als Hongarije is in de afgelopen jaren fors gestegen. Wel zijn er tussen de landen verschillen in de rol van grote formules en regionale supermarkten. In Polen spelen regionale supermarkten een veel grotere rol in de verkoop van grocery-artikelen, waaronder levensmiddelen, dan in Tsjechië en Hongarije. De top-20 formules waren in Polen in 2006 goed voor een aandeel van 38% in de totale omzet van grootwinkelbedrijven. In Tsjechië en Hongarije is de top-20 goed voor een aandeel van respectievelijk 64% en 77%. De top-3 van grootwinkelbedrijven (qua omzet) in Polen zijn Metro, Jeronimo Martins en Tesco. Met name Tesco en Lidl hebben hun marktaandeel in de afgelopen jaren weten te vergroten. In Tsjechië behaalt Lidl in 2006 de hoogste omzet, gevolgd door Ahold en Tesco. In Hongarije is de omzet van grootwinkelbedrijven van 2000 tot en met 2006 meer dan verdubbeld tot € 13 miljard. Concern CBA kende in 2006 de hoogste omzet, gevolgd door Tesco en Coop Euro.

1 Inleiding

In 2003 zijn Polen, Tsjechië en Hongarije toegetreden tot de Europese Unie. Wat zijn nu de gevolgen geweest voor de afzet van verse groenten en fruit in deze landen en hoe groot is de handelspositie van deze landen de Europese Unie?

In dit PT-rapport zijn voor Polen, Tsjechië en Hongarije de ontwikkelingen op het gebied van de productie, invoer en uitvoer van verse groenten en fruit in kaart gebracht. Daarnaast is gekeken wat de rol van groenten en fruit uit Nederland is in Polen, Tsjechië en Hongarije is.

De bronnen in dit rapport zijn onder meer FAO, Eurostat, KCB, ZMP, GUS, Planet Retail.

2 Polen

2.1 Oppervlak en productie groenten en fruit

Tabel 2.1 : Oppervlak van groenten in Polen, vollegrond x 1.000 hectare, onder glas in hectare, P=prognose

Bron : GUS/ZMP	2003	2004	2005	2006	P2007
Totaal in 1.000 ha	204	213	228	229	231
Vollegrond in 1.000 ha	198	207	222	224	225
Sluitkool	32	32	35	34	29
Bloemkool	10	10	11	12	12
Uien	33	37	35	35	37
Peen	30	30	33	33	33
Rode bieten	14	14	15	15	15
Komkommer	20	20	21	21	22
Tomaat	11	12	13	13	14
Overigen 1)	48	52	59	61	64
Glas/plastic in ha	5.441	5.467	5.429	5.527	5.660
Tomaat	2.403	2.419	2.386	2.558	2.660
Komkommer	1.298	1.310	1.321	1.343	1.350
Overigen 2)	1.740	1.738	1.722	1.626	1.650

1) vooral peterselie, prei, selderij, radijs, sla, asperge, rabarber

2) vooral paprika, sla

- In Polen wordt jaarlijks op zo'n 230.000 hectare groenten geteeld. Hiervan vindt ongeveer 5.700 hectare plaats onder plastic of glas. Zowel het oppervlak in de vollegrond als onder plastic/glas is in de afgelopen jaren uitgebreid.
- Het grootste oppervlak wordt ingenomen door uien met 37.000 hectare, gevolgd door peen (33.000 ha), sluitkool (29.000 ha) en komkommer van de vollegrond (22.000 ha).

Tabel 2.2 : Productie van groenten in Polen in 1.000 ton, P=prognose

Bron : GUS/ZMP	2003	2004	2005	2006	P2007
Totaal	5.091	5.590	5.458	5.120	5.637
Vollegrond	4.420	4.916	4.785	4.408	4.914
Sluitkool	1.237	1.371	1.320	1.189	1.315
Bloemkool	189	206	204	212	221
Uien	678	866	714	590	752
Peen	835	928	929	833	887
Rode bieten	333	357	356	341	356
Komkommer	290	256	257	272	287
Tomaat	234	213	232	247	258
Overigen 1)	624	720	772	724	838
Glas/plastic	671	674	673	712	723
Tomaat	372	370	369	405	412
Komkommer	199	208	211	220	218
Overigen 2)	100	96	93	87	93

1) vooral peterselie, prei, selderij, radijs, sla, asperge, rabarber

2) vooral paprika, sla

- De top-3 van meest geproduceerde groenten wordt aangevoerd door sluitkool (1.315 miljoen kilo), gevolgd door peen (887 miljoen kilo) en ui (752 miljoen kilo).
- Door wisselende weersomstandigheden schommelt de oogst van vollegrondsgroenten sterk van jaar tot jaar. De productie van groenten onder plastic/glas zit in de afgelopen jaren in de lift. De oogst van tomaten is in drie jaar gestegen van 370 miljoen kilo in 2004 naar 412 miljoen kilo in 2007.

Tabel 2.3 : Oppervlak van fruit in Polen, in 1.000 hectare

Bron : GUS/ZMP	2004	2005	2006	P2007
Totaal in 1.000 ha	390	387	381	384
waarvan :				
Boomteelt	275	257	255	259
Appel	175	170	162	165
Peer	15	13	13	13
Pruim	25	21	21	21
Zure kers	39	34	37	36
Zoete kers	11	10	10	10
Overig	10	9	12	14
Zachtfruit	115	130	126	125
Aardbei	52	55	56	58
Framboos	14	18	17	17
Bessen	39	47	43	40
* Zwart	30	37	33	30
* Rood	9	11	10	10
Braam	4	3	3	3
Overig	6	7	7	7

P=Prognose

Tabel 2.4 : Productie van fruit in Polen, in 1.000 ton

Bron : GUS/ZMP	2003	2004	2005	2006	P2007
Totaal	3.309	3.521	2.922	3.211	1.750
waarvan :					
Boomteelt	2.876	3.021	2.425	2.708	1.370
Appel	2.428	2.522	2.075	2.305	1.200
Peer	77	87	59	59	35
Pruim	110	133	91	94	20
Zure kers	191	202	140	195	100
Zoete kers	44	48	38	38	10
Overig	26	29	22	17	5
Zachtfruit	433	500	497	503	380
Aardbei	131	186	185	194	150
Framboos	43	57	66	53	50
Bessen	192	195	187	195	120
* Zwart	120	143	139	147	75
* Rood	72	52	48	48	45
Braam	20	20	17	16	15
Overig	47	42	42	45	45

P=Prognose

- Het oppervlak waarop in Polen fruit wordt geteeld schommelt jaarlijks tussen 380.000 en 390.000 hectare.
- Appel, aardbei en bessen nemen in 2007 met respectievelijk 165.000, 58.000 en 40.000 hectare het grootste areaal voor hun rekening.
- Als gevolg van vorst in april en vooral mei is de fruitoogst voor 2007 geraamd op slechts 1.750 miljoen kilo. Vergeleken met 2006 is dat 45 procent minder. De Poolse appeloogst wordt geschat op 1.200 miljoen kilo tegen 2.305 miljoen kilo in 2006. Golden Delicious is in 2007 de appel met de grootste oogst van 170 miljoen kilo, terwijl het in 2006 om 270 miljoen kilo ging. Idared volgt met 100 miljoen kilo (370 miljoen kg in 2006).
- Een groot deel van de Poolse fruitoogst wordt industrieel verwerkt. De kleinere fruitoogst in 2007 heeft dus grote gevolgen voor de afzet van vooral appelsap en bevroren fruit. Het aanbod van geconcentreerd appelsap zal waarschijnlijk in 2007 zo'n 60 procent kleiner zijn dan in 2006. Een voordeel voor Nederlandse telers is dat zij voor industriefruit hogere prijzen krijgen dan in 2006.

2.2 Invoer van verse groenten in Polen

Tabel 2.5 : Invoer van verse groenten in Polen; in hoeveelheid x 1.000 kilo en in waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
Verse groenten	188.500	144.513	240.505	172.457
waarvan :				
Tomaat	60.418	59.058	64.535	60.347
Ui	18.299	1.596	49.762	7.565
Wortelen en rapen	20.760	5.463	33.725	9.876
Paprika	21.213	26.224	22.030	28.077
Komkommer	16.821	13.766	17.908	16.714
Krop- en ijsbergsla	5.158	5.458	7.454	6.154
Knoflook	7.892	6.877	6.035	7.948
Prei	5.242	2.526	5.425	4.623
Bloemkool	5.213	4.286	5.284	4.442
Overige sla	2.613	3.037	3.297	3.587
Overige groenten	24.871	16.222	25.050	23.124

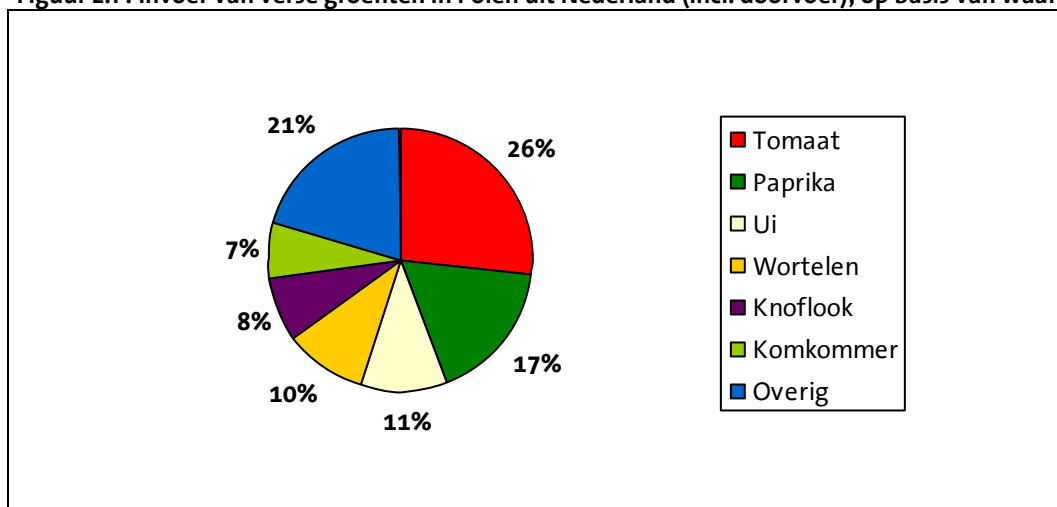
- Van 2005 op 2006 nam de import van verse groenten in Polen toe van 189 miljoen kilo naar 241 miljoen kilo. Iets meer dan een kwart van de import bestond in 2006 uit tomaten. De gemiddelde invoerprijs van tomaten bedroeg in 2006 € 0,94 per kilo.
- Na tomaat bestaat de grootste invoer in volume uit ui. In 2006 was de uienimport duidelijk groter dan in 2005. Qua waarde ging het een kiloprijs van € 0,15 per kilo.
- De import van zowel tomaat, ui, wortel als paprika en komkommer was in 2006 groter dan in 2005.

Tabel 2.6 : Invoer van verse groenten in Polen naar land van herkomst, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
TOTAAL	188.500	144.513	240.505	172.457
Spanje	57.764	60.336	73.681	72.757
Nederland	67.589	42.812	89.749	46.968
Duitsland	16.508	9.691	21.429	13.307
Frankrijk	11.043	7.094	13.712	9.058
Italië	6.342	5.715	9.849	7.992
België	6.046	4.153	6.343	4.408
Oekraïne	814	912	4.265	3.452
Hongarije	4.580	2.432	3.497	2.518
Turkije	4.381	2.646	3.711	2.389
Tsjechië	5.956	1.836	4.959	1.856
Ver. Koninkrijk	1.215	1.020	1.636	1.806
China	1.280	727	2.297	1.596
Oostenrijk	885	1.056	2.166	1.432
Rusland	351	1.081	213	881
Slowakije	953	732	760	486
Thailand	1.986	1.506	18	47
Overige landen	807	764	2.220	1.504

- De meeste invoer van verse groenten is afkomstig uit Spanje en Nederland. Uit beide landen is in 2006 meer ingevoerd dan in 2005. Bij invoer uit Spanje gaat het vooral om tomaten, terwijl de invoer uit Nederland naast vruchtgroenten uit uien en wortelen bestaan.
- Na Spanje is Nederland de belangrijkste leverancier van verse groenten in Polen. In 2006 kwam 37 procent van de verse groente-import uit Nederland (of doorvoer via Nederland).

Figuur 2.1 : Invoer van verse groenten in Polen uit Nederland (incl. doorvoer); op basis van waarde

- Van de totale importwaarde van verse groenten uit Nederland bestaat 26 procent uit tomaat, 17 procent uit paprika en 11 procent uit ui.

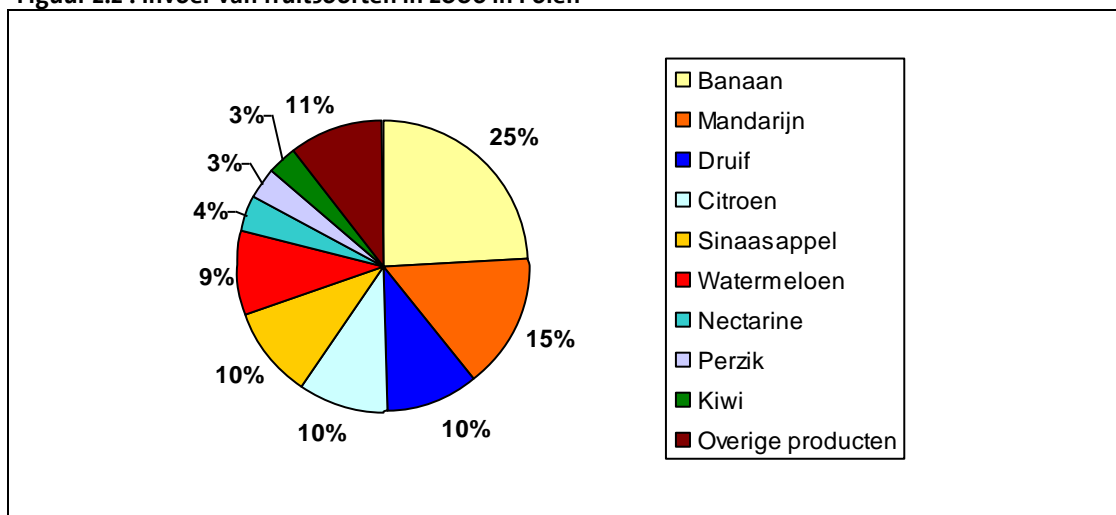
2.3 Invoer van vers fruit in Polen

Tabel 2.7 : Invoer van vers fruit in Polen, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
Vers fruit	1.021.237	554.379	960.571	589.589
Fruit excl. citrus en exoten	349.375	190.697	319.338	222.802
Druif	97.065	88.835	99.420	92.004
Watermeloen	103.802	18.338	90.384	24.882
Nectarine	44.767	25.363	39.651	33.499
Perzik	35.171	20.116	32.346	24.515
Appel	25.412	6.835	21.074	11.462
Peer	17.449	9.091	12.199	8.894
Meloen	5.891	3.339	6.181	3.637
Overig	19.818	18.780	18.083	23.909
Citrusfruit	378.041	207.156	366.220	201.612
Mandarijn	159.858	85.546	144.517	82.967
Citroen	102.783	57.122	96.382	49.523
Sinaasappel	86.906	45.102	94.683	48.505
Grapefruit	28.063	18.926	29.175	19.289
Overig	431	460	1.463	1.328
Exoten	293.821	156.526	275.013	165.175
Banaan	243.231	128.835	231.161	133.861
Kiwi	38.441	19.596	30.714	21.099
Ananas	7.155	4.579	8.877	6.205
Manga en guave	1.933	1.207	2.287	1.444
Avocado	1.592	1.531	1.373	1.912
Overig	1.469	778	601	654

- De banaan is in Polen zowel in volume als in waarde de meest ingevoerde fruitsoort. Hierna volgt in volume de mandarijn (145 miljoen kilo) en druif (99 miljoen kilo).
- In 2006 waren een aantal fruitsoorten duurder dan in 2005. Zo nam de import van 2005 naar 2006 in volume af met 6 procent, terwijl de importwaarde met bijna 7 procent toenam. Met name watermeloen, banaan, nectarine, perzik en kiwi was in 2006 duurder dan in 2005.

Figuur 2.2 : Invoer van fruitsoorten in 2006 in Polen

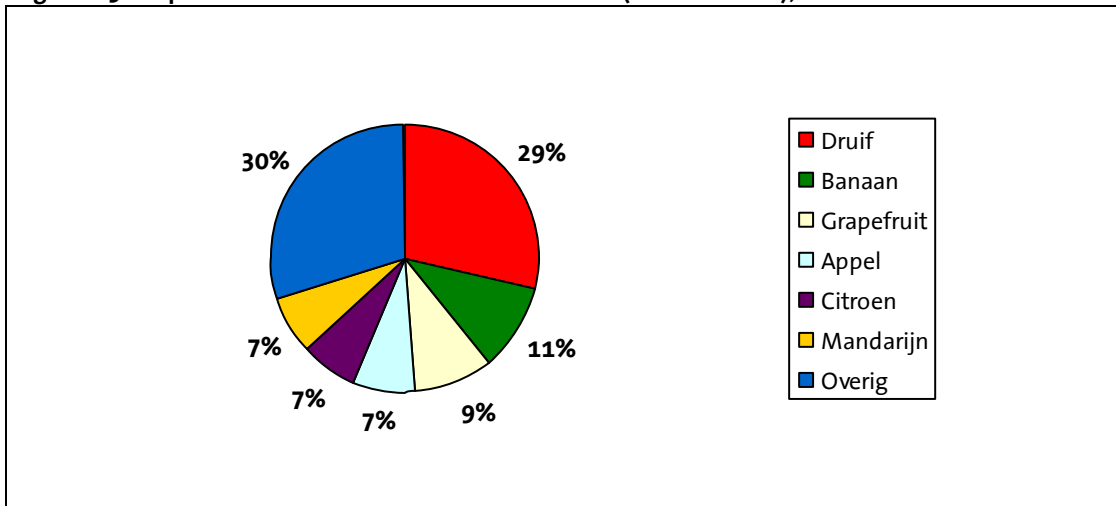

Tabel 2.8 : Invoer van vers fruit in Polen naar land van herkomst, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2005		2006	
	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x € 1.000
TOTAAL	1.021.237	554.379	960.571	589.589
Spanje	280.348	153.992	302.220	179.144
Italië	144.745	88.080	148.791	98.509
Duitsland	72.125	49.160	117.361	75.653
Nederland	85.021	60.554	85.020	73.489
België	39.015	27.487	61.988	41.099
Ecuador	106.803	45.107	49.124	24.308
Griekenland	61.751	29.247	40.803	21.252
Turkije	31.426	18.731	30.147	15.843
Frankrijk	15.286	9.089	20.928	13.807
Hongarije	52.368	6.320	37.331	7.649
Argentinië	17.665	10.496	11.344	6.544
Tsjechië	5.935	2.606	9.850	5.848
Overige landen	108.749	53.510	45.664	26.444

- Bijna eenderde van de fruitimport in Polen was in 2006 afkomstig uit Spanje. Hierna volgde import uit Italië en Duitsland. De import uit Nederland bedroeg zowel in 2005 als in 2006 ongeveer 85 miljoen kilo. Wel was de importwaarde uit Nederland in 2006 ruim 20 procent hoger.

Figuur 2.3 : Import van vers fruit uit Nederland in Polen (incl. doorvoer); in waarde

- In waarde is de druif de belangrijkste fruitsoort die via Nederland in Polen wordt ingevoerd. In 2006 had de import van druiven een aandeel van 29 procent in de totale import uit Nederland. Bijna de gehele import uit Nederland bestaat uit doorvoer.

2.4 Uitvoer van verse groenten uit Polen

Tabel 2.9 : Uitvoer van verse groenten uit Polen, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2005		2006	
	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
Verse groenten	602.767	300.192	494.723	334.970
Ui	159.573	29.801	127.292	37.009
Champignon	97.252	127.002	95.107	144.176
Tomaat	65.190	45.622	55.733	45.748
Witte en rode kool	98.776	10.102	48.242	7.716
Overige kool	39.690	10.739	41.056	11.703
Komkommer	30.310	11.704	21.575	8.121
Ov. paddestoelen	14.608	24.510	21.205	31.499
Plantui	11.475	2.936	14.945	4.099
Bloemkool	16.916	4.983	14.839	5.326
Wortelen en rapen	22.474	3.575	12.441	4.319
Paprika	4.737	2.714	8.439	5.456
Spruitkool	5.981	3.004	5.309	2.970
Overige groenten	35.785	23.500	28.540	26.828

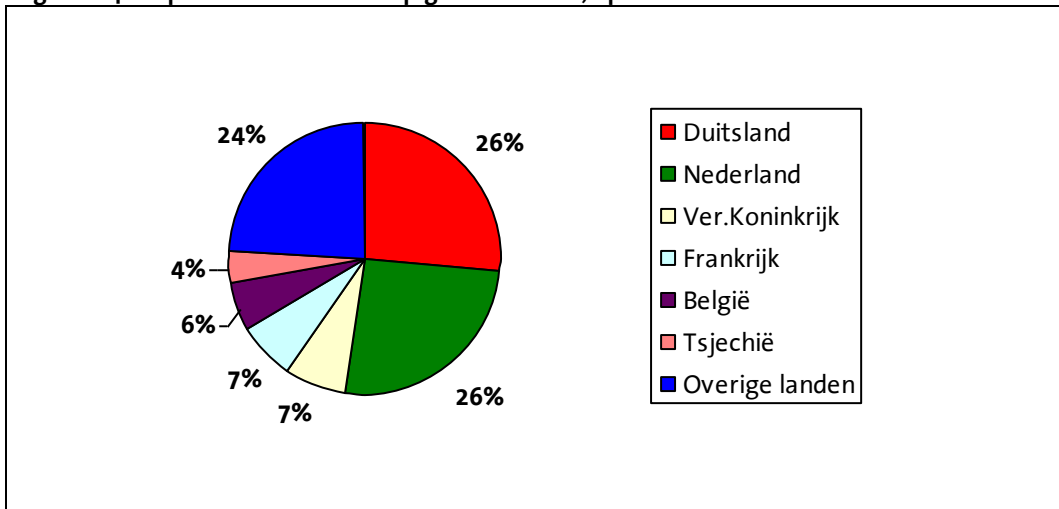
- In volume is de ui de meest geëxporteerde groente uit Polen. Zo bedroeg in 2006 de uitvoer van uien uit Polen 127 miljoen kilo. De exportgroente met de hoogste waarde is de champignon. In 2006 ging het om een uitvoer van 95 miljoen kilo tegen € 144 miljoen.
- In 2006 nam het exportvolume van verse groenten met 18 procent af, terwijl de waarde met 12 procent toenam ten opzichte van 2005. Veel groenten waren in 2006 een stuk duurder dan in 2005.
- Met name de export van sluitkool, uien en wortelen uit Polen was in 2006 kleiner dan in 2005.

Tabel 2.10 : Uitvoer van verse groenten uit Polen naar land van bestemming, in hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2005		2006	
	x 1.000 Kg	x 1.000 Eur	x 1.000 Kg	x 1.000 Eur
TOTAAL	602.767	300.192	494.723	334.970
Duitsland	66.150	61.507	70.457	68.733
Ver.Koninkrijk	68.510	49.793	68.787	65.860
Tsjechië	59.755	22.127	67.377	27.395
Nederland	59.839	50.270	56.751	53.401
Litouwen	8.233	2.910	31.688	14.176
Wit-Rusland	30.250	3.942	28.404	5.450
Slowakije	30.091	5.888	26.046	6.292
Roemenië	24.714	2.763	25.952	3.597
Frankrijk	21.629	12.979	14.771	16.174
België	12.146	8.629	12.015	10.597
Moldavië	12.498	567	11.056	712
Rusland	137.600	31.695	10.575	3.956
Oekraïne	2.198	642	10.393	3.753
Bulgarije	7.796	445	8.560	531
Zweden	9.106	10.190	7.311	9.976
Italië	7.558	6.314	7.202	8.265
Letland	7.860	2.129	6.315	2.466
Overige landen	5.139	3.403	6.166	6.518
Oostenrijk	10.087	10.050	5.531	8.329
Overige landen	21.608	13.949	19.366	18.789

- De belangrijkste exportbestemmingen per product verschillen sterk. Met afstand is het Verenigd Koninkrijk (23 miljoen kg in 2006) de belangrijkste afnemer van Poolse tomaten. Nederland en het Verenigd Koninkrijk zijn voor uien uit Polen de belangrijkste klanten. Sluitkool vindt vooral zijn weg naar Slowakije, Tsjechië en Roemenië. Wortelen uit Polen belanden vooral in Moldavië en Wit-Rusland. Komkommers gaan hoofdzakelijk naar Tsjechië en Duitsland.
- Van oudsher is Rusland de belangrijkste afnemer van Poolse groenten, maar Rusland heeft vanaf november 2005 de import van agrarische producten uit Polen gesloten.
- Omdat Rusland zijn grenzen heeft gesloten voor groenten uit Polen vindt er meer handel in het grijze circuit plaats. Zo is de Poolse export naar Litouwen gestegen van 8 miljoen kilo naar 31 miljoen. Ongetwijfeld is hiervan een groot deel bestemd voor doorvoer naar Rusland.
- Het handelsconflict tussen Polen en Rusland lijkt na recente onderhandelingen alleen maar verergerd. Er dreigt nu zelfs een volledig importverbod op niet alleen verse, maar ook diepgevroren groenten en fruit uit Polen. Volgens schattingen is 80 procent van de in Rusland geconsumeerde diepvriesgroenten afkomstig uit Polen.
- Na de ui is de champignon de meest geëxporteerde verse groente uit Polen. De export naar landen in de EU zit duidelijk in de lift. In 2005 ging nog ruim 21 miljoen kilo naar Rusland, maar deze handelsstroom viel in 2006 weg door het Russische handelsconflict.

Figuur 2.4 : Export van Poolse champignons in 2006, op basis van volume

- Aangezien de totale uitvoer van champignon in 2006 bijna even groot was als in 2005 is in 2006 dus ruim 20 miljoen kilo Poolse champignons meer in de EU afgezet dan het voorgaande jaar. Voor een deel zal er vast Poolse champignon via EU-landen (Litouwen, Roemenië) naar Rusland zijn doorgevoerd.

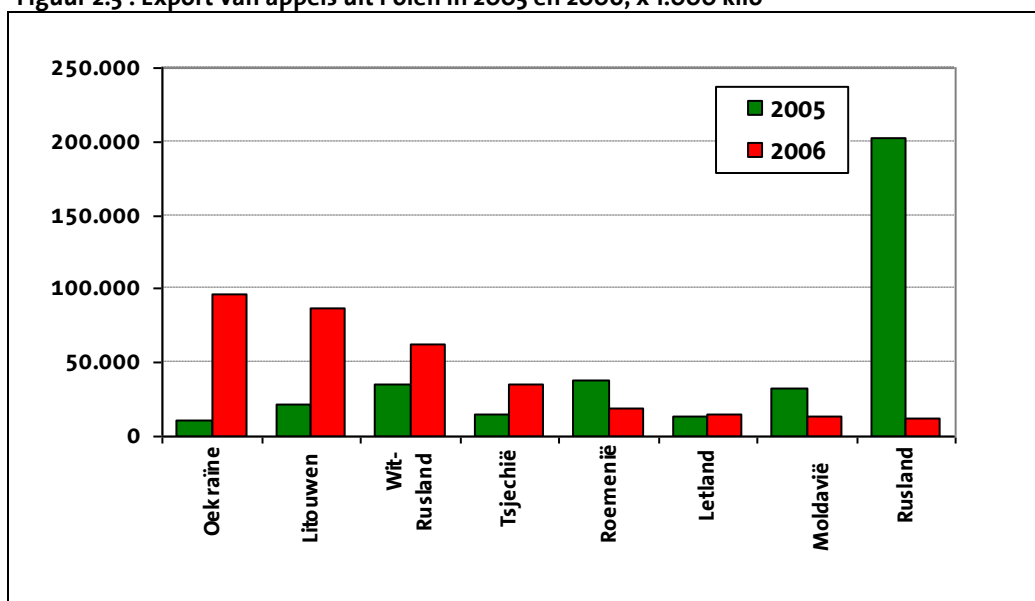
2.5 Uitvoer van vers fruit uit Polen

Tabel 2.11 : Uitvoer van vers fruit uit Polen, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2005		2006	
	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	€ 1.000
Vers fruit	636.159	229.090	569.207	208.080
Fruit excl. citrus en exoten	529.312	154.014	512.827	180.131
Appel	429.228	94.642	387.665	96.195
Aardbei	22.734	13.229	24.076	19.547
Framboos	16.322	10.564	20.780	16.316
Druif	6.895	2.606	12.573	4.838
Zoete kers	8.515	6.362	11.974	9.472
Pruim	9.328	3.748	10.125	4.155
Zure kers	1.733	1.337	9.257	4.825
Nectarine	5.996	2.030	8.413	2.676
Zwarte aalbes	8.884	2.544	6.388	1.936
Watermeloen	2.088	606	5.328	1.607
Overig	17.589	16.346	16.248	18.564
Citrusfruit	16.036	5.604	23.719	7.364
Mandarijn	9.207	3.229	11.355	3.536
Sinaasappel	5.170	1.562	6.779	2.080
Citroen	1.360	632	5.137	1.460
Overig	299	181	448	288
Exoten	90.811	69.472	32.661	20.585
Banaan	83.301	65.496	21.815	16.121
Kiwi	4.896	2.401	7.597	2.352
Ananas	2.493	1.453	3.007	1.805
Overig	121	122	242	307

- In 2006 is 570 miljoen kilo vers fruit uit Polen uitgevoerd tegen € 208 miljoen. Zowel het volume (-10%) als de waarde (-10%) was in 2006 lager dan in 2005.
- De Poolse uitvoer van appels bedroeg in 2006 bijna 388 miljoen kilo tegen 429 miljoen kilo in 2005. In 2005 was bijna de helft van de appeluitvoer op Rusland gericht, maar door het handelsconflict viel de uitvoer bijna helemaal weg. De export naar landen als Oekraïne, Litouwen en Wit-Rusland is in 2006 explosief gestegen. Het ligt voor de hand dat het hier gaat om doorvoer naar Rusland.

Figuur 2.5 : Export van appels uit Polen in 2005 en 2006, x 1.000 kilo

- De uitvoer van vers fruit naar Oekraïne, Litouwen en Wit-Rusland bedroeg in 2006 bijna 325 miljoen kilo, terwijl het in 2005 om 106 miljoen kilo ging.
- De totale rechtstreekse fruitexport naar Rusland viel terug van 231 miljoen kilo in 2005 naar 21 miljoen kilo.

Tabel 2.12 : Uitvoer van vers fruit uit Polen naar land van bestemming, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2005		2006	
	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
TOTAAL	636.159	229.090	569.207	208.080
Oekraïne	36.669	8.838	149.190	33.512
Litouwen	26.122	8.581	106.182	42.202
Wit-Rusland	42.540	10.338	69.075	16.721
Tsjechië	24.313	9.886	51.042	20.592
Duitsland	92.510	57.891	37.496	19.555
Letland	16.898	4.645	21.358	8.818
Rusland	231.354	65.319	20.780	9.259
Roemenië	38.160	4.228	19.372	2.691
Nederland	12.443	10.464	18.438	12.245
Moldavië	33.794	4.861	14.553	1.959
Oostenrijk	6.918	2.965	10.836	5.566
Overige landen	74.438	41.074	50.885	34.960

2.6 Verwerking van verse groenten en fruit

Tabel 2.13 : Verwerking van verse groenten in Polen, in miljoen kilo

Bron : GUS	2002	2003	2004	2005
Totaal	711	793	858	910
Diepgevroren	299	371	396	430
Conserven	112	119	144	145
Marinades	92	90	97	106
Pasta en saus	62	64	68	73
Sap	33	40	48	50
Tomatenconcentraat	30	35	32	33
Gedroogd	27	28	28	28
Tafelzuren	23	13	14	14
Overig	33	33	31	31

- De jaarlijkse verwerking van verse groenten in Polen is gestegen. In 2002 is 711 miljoen kilo verse groenten verwerkt, terwijl in 2005 910 miljoen kilo is ingezet. Zowel de productie van diepgevroren groenten als conserven en marinades laat een stijging zien. Na België (780 miljoen kilo) is Polen de tweede fabrikant in de EU van diepgevroren groenten.
- In 2004 ging 1.800 miljoen kilo Pools fruit naar de verwerkende industrie. Dit was ongeveer 50 procent van de totale fruitoogst. De Poolse professor Makosz verwacht dat de afzet van vers fruit op de binnenlandse markt in de komende jaren zal stijgen ten koste van de verwerking. Voor 2010 wordt een industriële verwerking voorspeld van ruim 1.400 miljoen kilo Pools fruit.

2.7 Rol van Nederlandse groenten en fruit in Polen

Tabel 2.14 : Export van Nederlandse groenten en fruit naar Polen, x 1.000 kilo

Bron : KCB/PT	Jaar				Jan-Aug	
	2003	2004	2005	2006	2006	2007
Verse Groenten	63.058	51.201	27.752	27.559	23.839	38.133
Ui	38.806	23.934	2.262	6.244	4.085	14.215
Tomaat	2.000	7.541	10.297	7.962	7.095	8.821
Wortelen	15.253	12.029	6.417	5.863	5.763	6.210
Paprika	3.245	2.810	4.728	3.016	2.871	4.204
Komkommer	1.029	944	1.521	1.734	1.645	2.661
Krop- en ijsbergsla	1.005	1.237	678	868	607	708
Witte en rode kool	175	9	271	295	295	466
Aubergine	120	137	141	165	160	221
Vers fruit	1.814	934	2.078	2.050	1.763	2.760
Appel totaal	1.537	728	1.175	1.644	1.553	1.589
wv Jonagold	1.066	649	713	1.090	1.084	1.212
wv Jonagored	165	31	48	284	268	152
wv Golden Delicious	289	25	97	256	187	137
Peer totaal	275	204	819	397	200	1.169
wv Conference	204	179	670	327	189	1.040

- In volume zijn de ui, tomaat en de wortel de meest geëxporteerde groenten van Nederlandse bodem naar Polen. Er is geen sprake van een stabiele export naar Polen. Het is veelal een kwestie van gaten vullen op de lokale markt.
- In 2007 is de uienexport naar Polen groter dan in 2006 vanwege een lokaal geringer aanbod dan in het voorgaande jaar. Daarnaast wordt melding gemaakt van een toenemende hoeveelheid ongesorteerde Nederlandse uien die rechtstreeks bij de teler wordt geladen en getransporteerd naar Polen. Deze uitvoer wordt in veel gevallen niet geregistreerd bij het KCB.
- De uitvoer van tomaat naar Polen vindt voornamelijk plaats in de periode april – juni. In deze periode is de Poolse productie nog gering. In de zomer- en herfstmaanden is de uitvoer van Nederlandse tomaten naar Polen heel klein.
- Bij de uitvoer van vers fruit naar Polen draait het in hoofdzaak om Jonagold appels en Conference peren.

3 Tsjechië

3.1 Oppervlak en productie groenten en fruit

Tabel 3.1 : Oppervlak van groenten in Tsjechië, in hectare

Bron : ZUCM/ZMP	2003	2004	2005
Totaal	13.370	13.757	10.792
Versmarkt	10.874	11.418	.
Verwerking	2.496	2.339	.
Witte kool	2.102	2.248	1.906
Ui	2.731	2.794	1.663
Bloemkool	1.173	845	840
Wortelpeterselie	340	322	790
Peen	1.138	963	770
Knolselderij	308	385	443
Tomaat	335	406	418
Paprika	211	315	391
Chinese kool	323	294	360

- In Tsjechië wordt jaarlijks op ruim 13.000 hectare groenten geteeld. In 2005 viel het oppervlak terug naar bijna 11.000 hectare. Het grootste oppervlak werd in 2005 ingenomen door witte kool, ui en bloemkool. Met name het oppervlak van witte kool en ui was lager dan in de twee voorgaande jaren.

Tabel 3.2 : Oppervlak van fruit in Tsjechië, in hectare

Bron : MZe CR/ZMP	2003	2004	2005	2006
Totaal	18.198	19.514	19.001	18.684
waarvan :				
Appel	9.315	9.767	9.540	9.285
Zure kers	2.095	2.285	2.120	1.982
Abrikoos	1.731	1.874	1.918	1.728
Rode/witte bes	1.133	1.237	1.261	1.270
Pruim	873	1.113	1.150	1.267
Perzik	1.290	1.373	1.296	1.256
Zoete kers	884	895	840	909
Peer	407	468	473	498
Zwarte bes	425	444	432	392
Framboos	16	29	28	36
Braam	16	16	12	18

- Het oppervlak waarop in Tsjechië fruit wordt geteeld, schommelde in de afgelopen vier jaar tussen 18.000 hectare en 20.000 hectare. De helft van het areaal wordt ingenomen door appels.
- Na appel nemen zure kers en abrikoos het grootste oppervlak in beslag. Het areaal van abrikoos nam in 2006 na een jarenlange stijging af. Het oppervlak met rode/witte bes en pruim zit in de afgelopen jaren in de lift.

Tabel 3.3 : Productie van fruit in Tsjechië, x 1.000 kilo

Bron : MZe CR/ZMP	2003	2004	2005	2006
Totaal	183.227	202.354	164.411	NB
waarvan :				
Appel	152.479	163.554	138.442	
Zure kers	8.921	11.666	7.927	
Perzik	6.989	5.678	4.590	
Pruim	3.613	6.818	3.979	
Abrikoos	4.966	6.469	2.897	
Rode/witte bes	2.413	3.155	2.693	
Peer	1.536	2.249	2.411	
Zoete kers	1.759	2.454	986	
Zwarte bes	466	223	433	
Framboos	30	33	50	
Braam	55	55	32	

NB = niet beschikbaar

- De appel is in Tsjechië veruit de belangrijkste fruitteelt. Ruim 80% van de totale fruitoogst in Tsjechië bestaat uit appels.
- Na de appel volgen zure kers en perzik als belangrijkste fruitsoorten van Tsjechische bodem. Zo ging het om ongeveer 8 miljoen kilo zure kers en bijna 5 miljoen kilo perzik in 2005.
- In 2005 bedroeg de totale fruitoogst 164 miljoen kilo. Dit was duidelijk minder dan in 2003 en 2004.

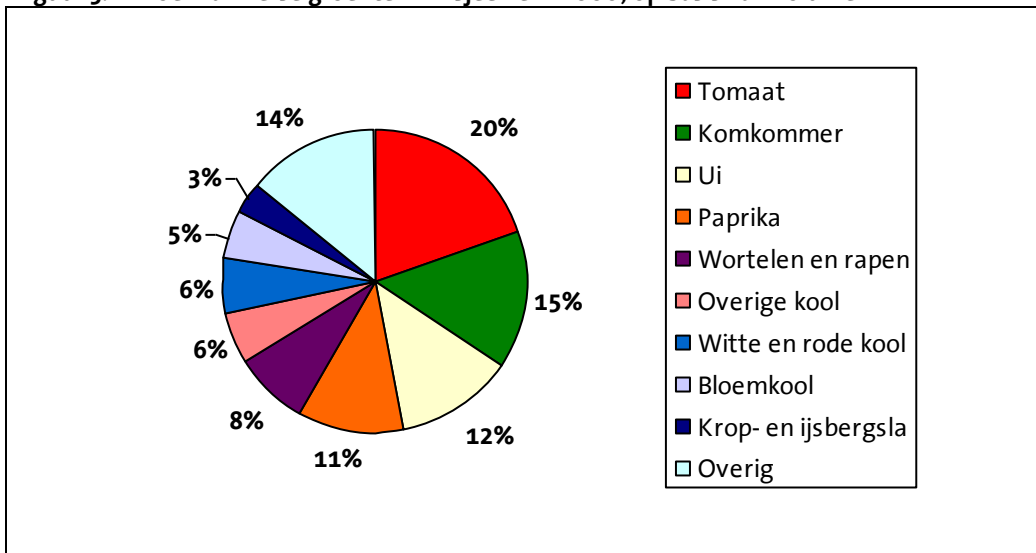
3.2 Invoer van verse groenten in Tsjechië

Tabel 3.4 : Invoer van verse groenten in Tsjechië, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron: Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x € 1.000
Verse groenten	297.393	163.486	364.809	196.142	429.295	238.042
Tomaat	64.362	43.596	78.517	56.729	84.080	64.809
Komkommer	39.286	22.926	58.069	27.397	63.652	29.991
Ui	33.571	7.495	29.313	3.724	53.410	12.374
Paprika	33.847	34.702	44.456	37.993	47.870	41.052
Wortelen en rapen	26.121	5.036	30.573	6.599	34.422	9.794
Overige kool	13.296	5.488	19.221	6.949	23.975	8.877
Witte en rode kool	13.473	1.554	18.570	2.542	23.834	4.166
Bloemkool	21.037	9.670	18.688	10.613	23.100	11.651
Krop- en ijsbergsla	5.887	4.923	5.688	4.726	13.811	5.485
Overige wortelen	7.366	3.545	10.955	4.825	11.511	6.254
Prei	6.121	2.647	7.914	3.571	7.575	5.204
Augurk	6.806	1.847	5.932	1.939	7.261	1.915
Knoflook	7.295	5.549	7.044	8.539	6.936	11.273
Overige sla	3.264	2.654	7.272	5.048	6.039	5.808
Knolselderij	3.433	1.069	4.559	1.120	5.060	1.937
Overige groenten	12.228	10.785	18.038	13.828	16.759	17.452

- De invoer van verse groenten in Tsjechië is in de afgelopen jaren flink gestegen. Zo ging het om een invoer van 297 miljoen kilo in 2004, terwijl de import van verse groenten in 2006 bijna 430 miljoen kilo bedroeg.
- Bij veel verse groenten is de import in Tsjechië in de afgelopen jaren toegenomen. Zo steeg de import tomaat van 64 miljoen kilo in 2004 naar 84 miljoen kilo in 2006. De invoer van komkommer ging van 39 naar 64 miljoen kilo, terwijl de import van ui in 2004 circa 33 miljoen kilo bedroeg tegen 53 miljoen kilo in 2006. Verder hebben bladgewassen en koolproducten aan populariteit gewonnen in Tsjechië.

Figuur 3.1 Invoer van verse groenten in Tsjechië in 2006; op basis van volume

Tabel 3.5 : Invoer van verse groenten in Tsjechië naar land van herkomst (incl. doorvoer), hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
TOTAAL	297.393	163.486	364.809	196.142	429.295	238.042
Nederland	51.835	25.034	69.281	36.604	84.230	46.296
Spanje	69.512	55.465	70.712	50.441	81.137	57.392
Polen	59.129	19.757	75.927	27.022	77.318	29.465
Duitsland	35.346	14.070	58.971	25.062	60.652	30.500
Slowakije	13.767	7.040	21.493	14.478	26.876	17.012
Frankrijk	18.854	10.453	15.841	10.445	22.006	12.613
Italië	10.666	8.480	13.378	8.827	18.667	11.778
België	10.922	5.478	13.337	6.384	15.158	9.133
Oostenrijk	4.543	1.724	5.282	2.189	13.917	3.394
Hongarije	6.776	5.335	12.405	7.254	13.383	7.915
Griekenland	981	906	1.680	1.544	4.467	4.079
Ver.Koninkrijk	173	60	1.721	1.979	3.432	3.981
Turkije	1.728	1.085	1.898	1.610	1.200	1.091
China	2.594	1.265	41	27	251	211
Marokko	5.866	3.897	209	146	86	34
Overige landen	4.701	3.437	2.633	2.130	6.515	3.148

- De herkomstlanden van verse groenten in Tsjechië zijn voornamelijk Nederland (20%), Spanje (19%), Polen (18%) en Duitsland (14%). Tot aan 2005 kwam de grootste invoer van verse groenten uit Spanje, maar in 2006 was Nederland de belangrijkste leverancier van verse groenten. Dit is echter wel inclusief doorvoer.

Tabel 3.6 Import van verse groenten in Tsjechië uit Nederland (incl. reëxport) en Spanje in 2006, x 1.000 kilo

Bron : Eurostat	Nederland	Spanje
Verse groenten	84.230	81.137
waarvan :		
Tomaat	19.236	28.304
Ui	17.408	1.244
Wortelen en rapen	13.922	85
Komkommer	11.449	24.933
Paprika	8.838	15.377
Witte en rode kool	3.392	22
Knolselderij	2.811	43
Knoflook	2.367	1.054
Overige wortelen	1.334	8
Bloemkool	1.001	3.923
Plantui	414	
Overige sla	344	1.705
Prei	319	43
Krop- en ijsbergsla	247	2.010
Overige	1.395	4.396

- Qua volume is Nederland in 2006 de belangrijkste leverancier van verse groenten in Tsjechië. Dit is inclusief reëxport. Vooral de import van uien nam toe. Bij invoer uit Spanje draait het hoofdzakelijk om tomaat, komkommer en paprika.

Tabel 3.7 Import van verse groenten in Tsjechië uit Nederland (incl. reëxport) en Spanje, x € 1.000

Bron : Eurostat	Nederland	Spanje
Verse groenten	46.296	57.392
waarvan :		
Tomaat	15.005	19.885
Paprika	9.495	13.875
Komkommer	5.004	13.146
Knoflook	4.010	1.372
Wortelen en rapen	3.770	64
Ui	3.730	289
Knolselderij	921	22
Witte en rode kool	761	7
Overige wortelen	652	8
Bloemkool	427	3.198
Peper	298	986
Prei	268	40
Overige sla	268	1.541
Aubergine	250	401
Plantui	244	
Overige groenten	209	87
Krop- en ijsbergsla	184	1.580
Overige groenten	800	891

- Ruim 80 procent van de invoerwaarde aan verse groenten uit Spanje bestaat uit tomaat, paprika en komkommer. Bij invoer uit Nederland is de importwaarde verdeeld over meerdere producten, waaronder naast vruchtgroenten knoflook, wortelen en uien.

3.3 Invoer van vers fruit in Tsjechië

Tabel 3.8 Import van vers fruit in Tsjechië, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
Vers fruit	541.538	294.637	660.413	338.056	585.443	313.988
Fruit excl. citrus en exoten	195.236	102.635	289.310	121.413	275.909	147.378
Druif	48.632	39.425	48.009	40.627	49.372	43.616
Appel	46.434	17.023	69.410	20.171	78.560	30.265
Watermeloen	47.963	9.770	87.550	11.202	70.181	18.146
Nectarine	12.004	8.282	20.920	11.195	15.763	12.436
Perzik	10.321	7.257	18.645	10.487	14.819	10.741
Aardbei	4.743	7.408	6.588	9.355	7.198	10.470
Abrikoos	1.928	3.031	5.408	4.133	6.996	6.332
Peer	4.602	2.868	7.820	4.209	7.557	4.838
Meloen	6.029	2.053	13.897	3.550	13.536	4.493
Pruim	9.524	2.935	7.352	3.431	8.724	3.257
Blauwe bosbes	192	341	139	357	149	492
Zoete kers	171	127	139	249	308	364
Overig fruit	2.693	2.115	3.433	2.447	2.746	1.928
Citrusfruit	161.127	82.209	162.530	76.511	161.711	75.305
Mandarijn	59.410	32.541	69.287	33.202	63.698	31.019
Sinaasappel	63.521	30.786	54.448	22.062	57.974	24.267
Citroen	23.811	11.949	27.233	14.456	26.646	11.606
Grapefruit	13.852	6.209	10.407	5.627	12.018	6.711
Lemmetje	406	538	764	761	1.028	1.324
Overig citrusfruit	127	186	391	403	347	378
Exoten	185.175	109.793	208.573	140.132	147.823	91.305
Banaan	155.082	92.837	172.203	122.832	118.017	73.087
Ananas	5.628	4.790	7.669	5.234	10.744	6.997
Kiwi	20.747	9.030	23.287	7.603	14.313	6.972
Manga en guave	2.266	1.811	3.337	2.458	3.069	2.105
Overige exoten	1.452	1.325	2.077	2.005	1.680	2.144

- Jaarlijks wordt in Tsjechië voor ruim € 300 miljoen aan vers fruit ingevoerd. Qua waarde zijn banaan, druif en mandarijn de belangrijkste invoerproducten. Qua volume bestaat de top-3 uit banaan, appel en watermeloen.
- Producten die aan populariteit hebben gewonnen zijn appel, aardbei en ananas.
- De invoerregistratie van exoten laat in 2006 een vreemd beeld zien. De invoer uit landen als Costa Rica, Colombia en Ecuador wordt niet goed weer gegeven in 2006. Er verloopt meer invoer (doorvoer) van exoten via Duitsland, Frankrijk en Nederland. De laatste haven wordt waarschijnlijk geregistreerd als herkomstland.

Tabel 3.9 : Invoer van vers fruit in Tsjechië naar land van herkomst, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
TOTAAL	541.538	294.637	660.413	338.056	585.443	313.988
Spanje	102.176	57.230	130.643	51.226	114.042	54.712
Duitsland	60.708	30.862	74.458	44.849	85.951	58.256
Italië	61.794	38.790	79.641	40.680	83.486	48.610
Nederland	25.490	18.363	55.486	34.336	58.106	42.996
Slowakije	16.932	6.271	42.678	18.729	44.364	20.162
Polen	34.718	12.640	25.811	9.992	43.123	16.984
Frankrijk	6.488	5.432	14.243	9.662	33.508	18.181
Hongarije	24.147	4.431	33.598	4.431	32.119	7.228
Griekenland	35.427	14.641	25.917	10.126	28.358	11.980
België	29.722	25.823	20.480	14.177	25.005	15.105
Turkije	8.842	4.518	8.331	5.106	11.124	6.351
Overige landen	5.373	2.800	3.539	1.720	6.206	2.826
Oostenrijk	2.683	1.327	11.457	6.957	5.649	4.200
Costa Rica	22.748	12.205	31.131	20.909	5.338	2.393
Cyprus (Grieks deel)	13.133	7.262	7.324	3.806	3.695	1.772
Macedonië	606	64	531	123	2.336	483
Overige landen	90.551	51.978	95.145	61.227	3.033	1.749

- In 2006 is volgens de Eurostat statistiek de import van vers fruit uit landen als Costa Rica, Colombia en Ecuador gedaald. De daling komt echter door een andere manier van registreren. In 2006 is vaker de laatste haven als herkomst opgegeven waardoor met name de invoer van exoten uit Duitsland, Frankrijk en Nederland is gestegen.

3.4 Uitvoer van verse groenten uit Tsjechië

Tabel 3.10 : Uitvoer van verse groenten uit Tsjechië, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
Verse groenten	21.547	11.097	45.135	24.290	56.092	33.651
Tomaat	3.753	3.465	6.103	5.406	9.468	8.281
Overige kool	502	207	3.880	1.492	6.463	2.417
Wortelen en rapen	2.392	317	5.634	1.404	5.373	1.949
Komkommer	2.544	1.186	4.788	2.491	4.900	3.313
Ui	1.893	384	4.110	945	4.376	1.515
Augurk	247	101	22	7	4.179	689
Erwten en peulen	2.536	426	1.645	222	3.230	407
Witte en rode kool	1.434	137	4.501	767	3.219	717
Paprika	1.312	1.107	2.534	2.790	3.099	3.395
Bloemkool	1.855	878	2.196	1.344	2.504	1.643
Overige wortelen	269	167	2.313	972	1.997	1.413
Champignon	556	961	1.381	1.831	1.475	2.017
Overige producten	2.810	2.722	7.409	6.450	7.284	7.912

- In verhouding tot de invoer van verse groenten is de export van verse groenten uit Tsjechië niet zo groot. Wel is de export in de afgelopen drie jaar gestegen van bijna 22 miljoen kilo naar 56 miljoen kilo.
- Tomaat, overige kool en wortelen zijn de belangrijkste groenten die uit Tsjechië worden geëxporteerd.

Tabel 3.11 : Uitvoer van verse groenten uit Tsjechië naar land van bestemming, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
TOTAAL	21.547	11.097	45.135	24.290	56.092	33.651
Slowakije	12.512	6.665	26.103	14.873	32.227	22.724
Duitsland	718	707	884	493	8.009	1.716
Hongarije	1.087	362	5.885	3.044	5.435	3.553
Rusland	31	18	2.639	995	4.034	1.384
Polen	4.233	1.459	4.762	2.076	2.848	1.693
Overige landen	285	86	1.302	358	1.749	636
Nederland	1.443	1.206	1.723	2.093	1.094	1.535
Oostenrijk	1.182	135	1.737	261	434	278
Spanje	56	459	100	97	262	132

- Bijna 60 procent van de uitvoer van verse groenten uit Tsjechië belandt in Slowakije. Hierna volgt uitvoer naar Duitsland (14%) en Hongarije (10%).

3.5 Uitvoer van vers fruit uit Tsjechië

Tabel 3.12 : Uitvoer van vers fruit uit Tsjechië, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
Vers fruit	146.835	45.766	177.517	93.337	150.686	74.796
Appel	75.320	7.601	40.894	8.123	75.103	13.592
Banaan	42.806	25.811	83.233	59.161	21.934	30.199
Sinaasappel	2.356	1.568	9.156	3.589	9.396	3.980
Mandarijn	3.121	2.022	7.274	4.937	9.173	5.415
Watermeloen	2.940	505	9.917	1.416	6.399	1.421
Zure kers	4.769	1.936	4.277	2.281	4.313	2.733
Grapefruit	738	504	2.879	877	3.509	1.274
Citroen	1.230	627	4.042	2.617	3.482	1.892
Druif	7.831	886	2.909	2.506	3.237	3.218
Meloen	376	296	1.360	598	2.136	889
Zoete kers	1.479	1.586	704	614	2.019	2.319
Kiwi	474	159	1.826	802	1.902	906
Ananas	326	339	1.074	799	1.620	1.322
Perzik	562	289	1.915	1.199	1.287	1.068
Peer	506	197	1.555	585	1.256	801
Nectarine	295	196	1.387	875	1.033	924
Overig fruit	1.706	1.244	3.115	2.358	2.887	2.843

- De uitvoer van vers fruit uit Tsjechië schommelde in de afgelopen jaren tussen 147 miljoen en 178 miljoen kilo. In 2006 is 75 miljoen kilo appels uitgevoerd. Op afstand volgt uitvoer, ofwel in dit geval doorvoer, van bananen, sinaasappel en mandarijn.

Tabel 3.13 : Uitvoer van vers fruit uit Tsjechië naar land van bestemming, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
TOTAAL	146.835	45.766	177.517	93.337	150.686	74.796
Slowakije	36.616	19.796	63.396	38.648	57.506	36.943
Duitsland	55.014	9.824	61.191	25.328	44.263	15.678
Oostenrijk	28.232	5.248	8.436	4.303	17.113	2.732
Rusland	9	3	1.088	313	10.476	3.008
Polen	2.286	1.299	7.206	3.887	7.554	5.014
Hongarije	10.399	5.775	19.930	12.539	4.107	4.751
België	940	777	1.761	860	2.690	1.993
Nederland	7.923	730	5.391	3.040	2.542	2.225
Spanje	2.734	629	579	142	1.560	222
Overige landen	839	340	1.954	640	1.196	508
Italië	764	466	3.416	1.148	616	681
Zwitserland					595	156
Kroatië	19	8	549	443	255	192
Frankrijk	1.060	871	2.620	2.046	213	693

- Evenals bij verse groenten is Slowakije de belangrijkste afnemer van vers fruit uit Tsjechië. Hierna volgt afzet in Duitsland en Oostenrijk.

3.6 Rol van Nederlandse groenten en fruit in Tsjechië

Tabel 3.14 : Uitvoer van verse groenten van Nederlandse bodem naar Tsjechië, x 1.000 kilo

Bron : KCB/PT	Jaar				Jan-Aug	
	2003	2004	2005	2006	2006	2007
Verse Groenten	38.191	48.532	42.115	50.212	40.251	44.151
waarvan :						
Tomaat	1.350	10.895	12.331	15.636	11.991	10.841
Ui	13.997	12.018	4.427	9.219	7.543	10.724
Wortelen en rapen	7.838	11.334	3.777	8.159	6.686	6.131
Paprika	6.528	4.471	9.332	7.090	4.931	4.699
Komkommer	4.840	6.163	8.121	6.498	6.178	8.466
Witte kool	1.911	620	445	813	811	701
Knolselderij		470	191	674	661	1.196
Bloemkool	113	899	995	590	239	24
Rode kool	496	267	528	446	444	270
Krop- en ijsbergsla	520	596	555	280	203	358
Prei	381	371	391	223	145	247
Aubergine	80	92	109	203	179	172
Overige groenten	137	336	913	381	240	322

- In 2006 bedroeg de invoer van verse groenten via Nederland 84 miljoen kilo, terwijl hiervan 50 miljoen kilo van Nederlandse bodem was (zie tabel 3.7 en tabel 3.14). Dit duidt dus op een doorvoer van 34 miljoen kilo.
- De uitvoer van Nederlandse tomaten is in de afgelopen vier jaar fors gestegen. Zo ging het om 1,4 miljoen in 2003, terwijl in 2006 bijna 16 miljoen kilo Nederlandse tomaten in Tsjechië is afgezet.

Tabel 3.14 : Uitvoer van vers fruit van Nederlandse bodem naar Tsjechië in 1.000 kilo

Bron : KCB/PT	Jaar				Jan-Aug	
	2003	2004	2005	2006	2006	2007
Vers fruit (totaal)	2.447	2.762	1.996	2.413	1.952	2.797
waarvan :						
Appel	2.367	2.718	1.921	2.094	1.834	2.335
Peer	67	39	59	223	24	407
Aardbei	12	4	13	86	85	51
Overig fruit	1	1	3	10	9	4

- De rol van Nederlands fruit op de Tsjechische markt is erg klein. In 2006 bedroeg de export van Nederlandse fruit naar Tsjechië slechts 2,4 miljoen kilo, waarvan 2,1 miljoen kilo appels.

4 Hongarije

4.1 Oppervlak en productie groenten en fruit

Tabel 4.1 Oppervlak van groenten in Hongarije, x 1.000 hectare

Bron : Eurostat	2003	2004	2005	2006
Verse groente	116,5	102,8	84,6	91,1
waarvan :				
Doperwt	17,9	15,9	13,7	16,2
Watermeloen	11,2	11,9	10,2	6,6
Paprika	5,8	5,9	4,3	6,0
Ui	4,6	4,0	2,9	3,6
Tomaat	6,6	5,9	3,6	2,9
Pastinaak	2,5	2,4	1,9	2,8
Wortelen	3,2	3,1	2,4	2,7
Bonen	3,5	2,5	2,4	2,5
Kool	5,6	5,1	3,9	2,4
Asperge	0,8	1,1	1,2	2,0
Bloemkool/broccoli	1,6	1,7	1,6	1,3

- De doperwt neemt in Hongarije het grootste oppervlak van het areaal groenten in beslag. Hierna volgt areaal van watermeloen en paprika.

Tabel 4.2 Oppervlak van fruit in Hongarije, x 1.000 hectare

Bron : Eurostat	2003	2004	2005	2006
Vers fruit	105,7	106,9	106,7	104,2
waarvan :				
Appel	43,5	43,2	42,0	45,5
Kersen	17,8	18,0	18,8	15,2
Pruim	8,7	8,8	9,0	9,0
Perzik	8,2	8,1	8,2	8,1
Abrikoos	6,2	5,8	5,8	6,0
Noten	5,1	5,5	5,5	5,1
Peer	3,0	3,2	3,2	3,2
Tafeldruif	3,0	3,5	2,6	2,7
Framboos	1,8	1,7	1,7	1,5
Rode bes	1,7	2,2	2,2	1,3

- Bijna de helft van het totale areaal fruit wordt in Hongarije ingenomen door appel. In 2006 was het oppervlak met appels circa 3.500 hectare groter dan in 2005.
- Na de appel neemt de kers qua fruitsoort het grootste areaal in Hongarije in beslag.

Tabel 4.3 Productie van groenten in Hongarije, x miljoen kilo

Bron : Eurostat	2003	2004	2005	2006
Verse groente	1.943	2.033	1.547	1.779
waarvan :				
Paprika	110	128	115	206
Tomaat	281	269	188	205
Watermeloen	228	251	214	165
Uien	94	119	92	95
Doperwten	69	93	85	92
Peen	81	107	80	84
Kool	153	176	112	78
Komkommer	94	83	71	71
Pastinaak	30	43	30	47
Bloemkool/broccoli	22	33	25	29
Bonen	26	24	22	22
Champignon	22	18	20	21
Meloen	12	15	15	14
Kalebas	12	13	14	13
Sla	10	10	9	9
Koolrabi	11	10	9	8
Knoflook	7	8	10	7

- De totale groentenoogst schommelt sterk van jaar tot jaar. In 2005 ging het om 1.547 miljoen kilo, terwijl het in 2003 om 1.943 miljoen kilo.
- Paprika is de meest geteelde groente in Hongarije met 206 miljoen kilo in 2006, gevolgd door tomaat (205 miljoen kilo) en watermeloen (165 miljoen kilo).

Tabel 4.4 Productie van vers fruit in Hongarije, x miljoen kilo

Bron : Eurostat	2003	2004	2005	2006
Vers fruit	746	1062	749	878
waarvan :				
Appel	508	700	510	537
Kersen	56	90	54	69
Perzik	32	83	48	68
Pruim	45	67	36	65
Abrikoos	31	35	26	40
Peer	19	18	20	33
Druif	16	22	12	12
Framboos	9	9	7	12
Rode bes	6	9	8	7
Aardbei	3	4	4	7

- Ruim 60 procent van de Hongaarse fruitoogst bestaat uit appels. Op afstand volgen kersen (8%), perziken (8%) en pruimen (7%).

4.2 Invoer van verse groenten in Hongarije

Tabel 4.5 Invoer van verse groenten in Hongarije, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
Verse groenten	71.837	37.602	106.288	77.394	105.857	69.184
Tomaat	14.214	10.310	20.964	19.883	21.446	18.033
Ui	14.154	2.797	11.966	1.432	13.064	2.905
Paprika	7.917	10.123	14.151	15.066	12.965	13.740
Wortelen en rapen	9.484	1.624	9.709	2.633	11.369	3.762
Komkommer	4.185	2.113	10.495	5.648	10.138	6.408
Bloemkool	5.095	2.384	5.698	3.580	5.478	3.381
Witte en rode kool	1.077	141	7.015	1.517	4.935	1.265
Krop- en ijsbergsla	625	481	1.318	927	3.575	2.410
Overige kool	2.071	820	3.013	1.514	3.262	1.555
Overige sla	1.513	1.216	3.691	2.375	2.443	1.804
Augurk	1.791	442	5.320	2.046	2.306	858
Overige wortelen	1.552	566	2.486	1.068	2.269	998
Plantui	1.102	358	816	293	2.059	592
Peper	769	533	1.574	1.745	1.876	2.026
Knoflook	1.941	1.010	1.294	745	1.465	1.222
Knolselderij	632	219			1.291	514
Prei	1.226	352	903	402	1.253	777
Overige groenten	3.715	2.465	6.778	16.922	5.916	7.711

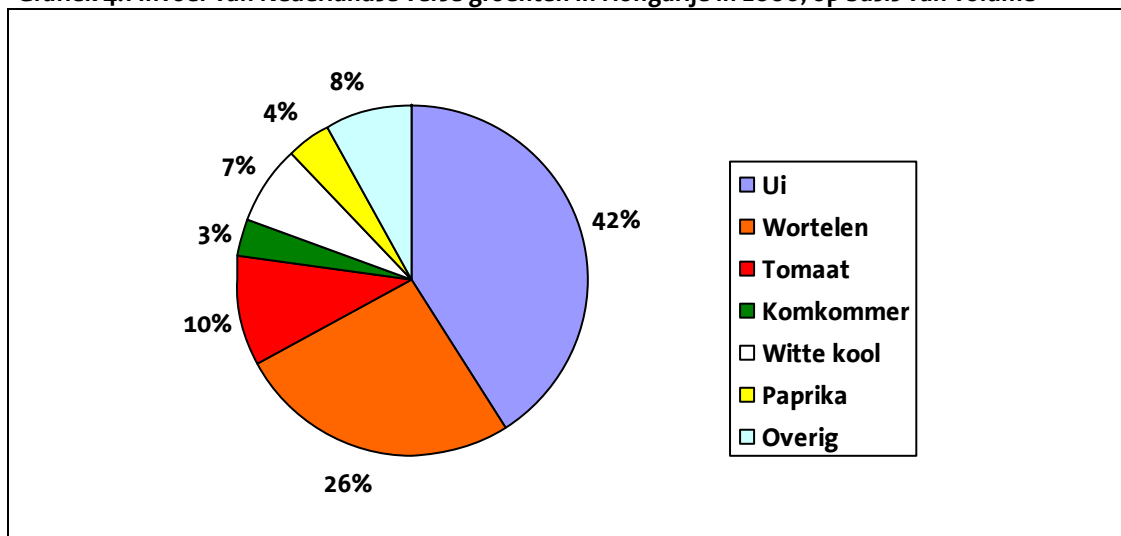
- De tomaat is zowel in volume als in waarde de belangrijkste groente die in Hongarije wordt ingevoerd. De import van tomaten in Hongarije zit duidelijk in de lift.
- Na tomaat volgen de ui en paprika als meest ingevoerde verse groenten in Hongarije.
- Van 2004 op 2005 is de totale invoer van verse groenten in Hongarije met 35 miljoen kilo toegenomen naar 106 miljoen kilo. Vooral de invoer van tomaat, paprika en komkommer zat in de lift.

Tabel 4.6 Invoer van verse groenten in Hongarije naar herkomstland, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
TOTAAL	71.837	37.602	106.288	77.394	105.857	69.184
Spanje	16.479	13.722	14.978	15.593	18.729	14.891
Nederland	17.747	6.283	14.225	5.989	17.382	9.100
Duitsland	3.074	1.104	14.338	6.803	15.207	8.227
Turkije	2.654	1.868	14.159	12.331	9.864	9.447
Oostenrijk	3.025	711	9.312	3.175	7.692	2.979
Italië	7.525	4.110	5.272	4.736	5.704	4.013
Polen	4.170	1.069	5.549	1.666	4.195	1.612
Frankrijk	3.984	3.648	3.791	3.157	3.939	2.868
België	3.593	635	2.047	517	3.922	1.413
Slowakije	485	187	5.035	1.313	3.850	1.433
Tsjechië	82	31	6.002	2.865	3.603	2.776
Servië			1.341	341	2.433	566
Macedonië	1.128	357	2.331	819	2.060	586
Jordanië	20	15	526	562	1.755	1.851
Marokko	2.804	2.054	1.585	1.836	1.155	1.219
Roemenië			3.056	13.683	940	3.742
China	1.836	900	637	387	804	643
Overige landen	3.231	908	2.104	1.621	2.623	1.818

- De invoer van verse groenten in Hongarije is afkomstig uit diverse landen, waaronder Spanje, Nederland, Duitsland en Turkije.
- De gestegen import van 2004 op 2005 kan met name op conto worden geschreven van import uit Duitsland, Turkije en Oostenrijk. De invoer uit Nederland, inclusief reëxport, daalde in 2005 ten opzichte van 2004, maar zat in 2006 weer op het niveau van 2004.
- De invoer van verse groenten van Nederlandse bodem is in de afgelopen jaren gedaald van 13 miljoen kilo in 2004 naar 10 miljoen kilo in 2006. Met name de invoer van Nederlandse uien weegt zwaar mee. De invoer van uien daalde het sterkst.

Grafiek 4.1 Invoer van Nederlandse verse groenten in Hongarije in 2006, op basis van volume

- Vruchtgroenten van Nederlandse bodem spelen op de Hongaarse markt een ondergeschikte rol. In 2006 bedroeg de invoer van Nederlandse tomaten slechts 1.000 ton. De import van komkommer en paprika is nog kleiner dan de invoer van tomaat.
- Spanje en Turkije zijn de belangrijkste leveranciers van tomaten in Hongarije. Met name de invoer uit Turkije zit in de afgelopen jaren in de lift. Ook de import van Turkse paprika is gestegen. De import van komkommers is vooral gestegen uit Duitsland.

4.3 Uitvoer van verse groenten uit Hongarije

Tabel 4.7 Uitvoer van verse groenten naar product, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000	x 1.000 Kg	x €1.000
Verse groenten	73.999	66.962	77.768	66.509	73.363	67.307
Paprika	30.697	24.612	33.604	26.069	30.514	26.475
Mierik- of peperwortel	9.779	6.872	8.196	5.852	7.598	5.851
Champignon	11.582	17.525	7.646	11.937	7.301	11.505
Overige kool	5.939	3.013	5.829	2.803	6.740	3.624
Witte en rode kool	4.235	2.103	3.376	2.336	4.755	2.648
Komkommer	1.979	987	2.129	1.094	2.951	1.437
Augurk	1.025	585	4.042	1.967	2.474	973
Ui	373	43	2.020	135	2.321	361
Asperge	2.216	4.465	2.119	4.203	1.975	4.646
Overige producten	6.174	6.757	8.807	10.113	6.734	9.787

- De uitvoer van verse groenten uit Hongarije is in de afgelopen drie jaar redelijk stabiel geweest rond 75 miljoen kilo en een waarde van € 67 miljoen. Ongeveer 40 procent van de uitvoer bestaat uit paprika. De uitvoer van de Hongaarse paprika is vrij constant.
- Lange tijd was de champignon na de paprika de tweede exportgroente, maar deze rol is sinds 2005 weggelegd voor de mierikswortel. De productie van champignons is in de afgelopen jaren duidelijk afgenomen.

Tabel 4.8 Uitvoer van verse groenten naar land van bestemming, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x € 1.000
TOTAAL	73.999	66.962	77.768	66.509	73.363	67.307
Duitsland	21.995	22.236	26.937	25.447	23.015	23.428
Oostenrijk	12.642	16.792	11.188	14.552	11.309	17.005
Tsjechië	10.374	7.524	11.754	6.691	11.256	6.595
Roemenië	924	310	2.681	604	4.647	1.523
Slowakije	3.159	1.987	2.999	1.995	3.735	2.811
Polen	5.233	2.549	2.283	1.183	3.046	1.798
Zweden	3.494	2.667	1.921	1.445	3.038	2.316
Zwitserland	1.763	1.967	2.232	2.471	2.027	2.536
Finland	1.873	1.736	1.743	1.927	2.008	2.040
Italië	3.433	3.697	2.747	3.733	1.857	2.330
Rusland	95	49	1.378	526	1.120	582
Overige landen	9.014	5.448	9.905	5.935	6.305	4.343

- De uitvoer van Hongaarse verse groenten vindt voornamelijk plaats naar de omringende landen Duitsland, Oostenrijk en Tsjechië.

4.4 Invoer van vers fruit in Hongarije

Tabel 4.9 Invoer van vers fruit in Hongarije, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006	
	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x € 1.000
Vers fruit	228.870	110.629	251.234	144.726	225.087	129.712
Fruit excl. citrus en exoten	44.817	24.389	81.247	48.320	75.487	45.173
Watermeloen	16.176	3.198	25.335	5.706	23.978	6.095
Appel	7.426	5.870	14.652	14.021	9.236	9.321
Druif	3.796	2.089	7.201	4.328	5.596	4.382
Nectarine	4.396	2.839	7.413	4.498	5.524	3.556
Peer	2.073	3.327	3.797	4.918	3.313	3.650
Aardbei	2.190	1.418	4.613	2.876	2.718	1.922
Perzik	950	373	857	475	2.461	986
Zure kers	1.503	1.061	2.587	1.769	2.170	1.534
Meloen	11	37	1.385	3.158	1.714	4.255
Zoete kers	4.954	3.164	11.291	5.169	18.305	9.040
Pruim	336	165	2.116	1.402	472	432
Citrusfruit	97.012	43.155	94.405	47.432	79.323	37.392
Sinaasappel	50.979	19.961	36.247	16.223	29.897	12.588
Mandarijn	25.034	12.390	32.322	16.219	26.028	13.027
Citroen	16.236	8.167	19.971	11.534	16.950	8.318
Grapefruit	4.503	2.336	5.865	3.456	6.448	3.459
Exoten	87.041	43.085	75.582	48.974	70.277	47.147
Banaan	76.254	37.647	64.168	42.303	62.604	41.324
Kiwi	8.993	3.857	7.424	3.573	4.564	2.849
Ananas	1.325	989	2.539	1.664	2.044	1.564
Manga en guave	255	265	665	530	488	485
Avocado	170	228	359	399	302	383

- De invoer van vers fruit in Hongarije schommelt sterk van jaar tot jaar. In 2006 is 225 miljoen kilo ingevoerd voor een bedrag van bijna € 130 miljoen.
- De meest ingevoerde fruitsoorten zijn de banaan (28%), sinaasappel (13%) en mandarijn (12%).

4.5 Uitvoer van vers fruit uit Hongarije

Tabel 4.10 Uitvoer van vers fruit naar product, hoeveelheid x 1.000 kilo en waarde x € 1.000

Bron:Eurostat	2004		2005		2006*)	
	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x € 1.000	x 1.000 Kg	x € 1.000
Vers fruit	190.592	47.517	144.399	40.362	93.242	36.918
Fruit excl. citrus en exoten	190.062	47.227	143.154	39.377	89.290	34.995
Appel	19.098	4.972	31.871	7.955	47.296	9.863
Zure kers	20.336	8.491	9.638	5.519	16.004	9.284
Pruim	12.597	3.868	4.611	2.660	13.155	5.575
Druif	6.153	2.004	5.577	2.521	4.645	1.410
Abrikoos	4.624	2.597	2.624	2.450	3.351	2.283
Zoete kers	1.135	1.141	1.703	3.521	2.101	4.575
Rode aalbes	2.572	953			893	288
Peer	178	48	263	180	488	270
Framboos	1.199	1.474	1.262	1.407	400	682
Witte aalbes en kruisbes	1.488	2.074	721	604	364	182
Perzik	73	30			159	67
Nectarine	13	8			151	67
Aardbei	113	109	81	132	136	191
Braam, moerbeï en loganbes	63	212	282	291	102	116
Blauwe bosbes			4	11	45	142
Watermeloen	111.284	16.576	84.161	11.983		
Overig fruit	9.136	2.670	356	143		
Citrusfruit	281	150	641	432	3.431	1.575
Grapefruit	9	8			2.475	1.209
Mandarijn	54	33	535	266	956	366
Sinaasappel	214	108	106	166		
Exoten	249	140	604	553	521	348
Ananas					39	31
Avocado					13	22
Banaan	201	116	324	264	156	135
Kiwi	48	24	88	37	296	144
Manga en guave					17	16
Vijg			192	252		

*) 2006 exclusief watermeloen!

- De top-3 van meest uitgevoerde fruitsoorten zijn appel, zure kers en pruim. Vanaf 2006 is de uitvoer van vers fruit in Hongarije exclusief watermeloen. De uitvoer van appels is in de afgelopen drie jaar gestegen van 19 miljoen kilo naar 47 miljoen kilo.

5 Ontwikkelingen in de retail

5.1 Polen

Tabel 5.1 : Groceryomzet 1) van grootwinkelbedrijven in Polen in 2000 en 2006 (x €1.000.000)

Bron : Planet Retail	2000	Aandeel (%)	2006	Aandeel (%)
1 Metro Group	1.629	7,7	1.992	5,0
2 Jerónimo Martins	806	3,8	1.572	4,0
3 Tesco	207	1,0	1.406	3,5
4 Schwarz Group (Lidl)		0,0	1.161	2,9
5 Carrefour	273	1,3	973	2,5
6 Lewiatan	301	1,4	904	2,3
7 Auchan	245	1,2	832	2,1
8 Eurocash		0,0	807	2,0
9 Bos	104	0,5	651	1,6
10 Ruch	557	2,6	620	1,6
11 Rewe	473	2,2	588	1,5
12 Lekkerland		0,0	586	1,5
13 Ahold	382	1,8	523	1,3
14 ITM (Intermarché)	248	1,2	433	1,1
15 Polomarket	111	0,5	353	0,9
16 Tengermann	231	1,1	348	0,9
17 Leclerc	214	1,0	324	0,8
18 Emperia Holding	107	0,5	321	0,8
19 Casino	321	1,5	305	0,8
20 Zabka	126	0,6	280	0,7
Subtotaal	6.333	29,8	14.980	37,8
Overig	14.933	70,2	24.681	62,2
Totaal	21.266	100,0	39.661	100,0

1) grocery omvat onder meer levensmiddelen, dranken, tabak, kruidenierswaren en kleine huishoudelijke artikelen. Buiten deze categorie vallen zaken als kleding, boeken, cd's, elektrische apparaten en meubels.

- De groceryomzet (zie bovenstaande definitie) van grootwinkelbedrijven is in Polen in de afgelopen jaren duidelijk gestegen. In 2000 bedroeg de omzet in deze klasse € 21 miljard, terwijl in 2006 voor bijna € 40 miljard is omgezet.
- De top-5 van grootwinkelbedrijven (op basis van omzet) zijn in 2006 Metro, Jeronimo Martins, Tesco, Schwarz Group (=Lidl), Carrefour. Vooral Tesco en de Schwarz Group (Lidl) hebben van 2000 tot en met 2006 een enorme omzetgroei meegemaakt.
- De top-20 formules zijn in 2006 goed voor een aandeel van 38 procent in de totale groceryomzet van grootwinkelbedrijven. Er zijn in Polen dus nog veel regionale supermarkten.

5.2 Tsjechië

Tabel 5.2 : Groceryomzet 1) van grootwinkelbedrijven in Tsjechië in 2000 en 2006 (x € 1.000.000)

Bron : Planet Retail		2000	Aandeel (%)	2006	Aandeel (%)
1	Schwarz Group (Lidl)	350	4,9	1.266	10,6
2	Ahold	527	7,4	1.147	9,6
3	Tesco	273	3,8	941	7,9
4	Metro Group	539	7,6	941	7,9
5	Rewe	486	6,8	853	7,1
6	COOP EURO	513	7,2	618	5,2
7	Globus	237	3,3	413	3,5
8	Tengelmann	218	3,1	413	3,4
9	SPAR (Austria)	86	1,2	302	2,5
10	Delhaize Group	291	4,1	166	1,4
11	Lekkerland	66	0,9	145	1,2
12	dm	52	0,7	98	0,8
13	AS Watson		0,0	97	0,8
14	Norma	18	0,2	75	0,6
15	PKN ORLEN		0,0	50	0,4
16	OMV	15	0,2	44	0,4
17	Shell	5	0,1	28	0,2
18	Eni	3	0,0	13	0,1
19	Schlecker		0,0	13	0,1
20	Edeka	34	0,5	12	0,1
Subtotaal		3.714	52,2	7.637	63,8
Overig		3.403	47,8	4.334	36,2
Totaal		7.117	100,0	11.971	100,0

1) grocery omvat onder meer levensmiddelen, dranken, tabak, kruidenierswaren en kleine huishoudelijke artikelen. Buiten deze categorie vallen zaken als kleding, boeken, cd's, elektrische apparaten en meubels

- De omzet aan groceryartikelen via het grootwinkelbedrijf bedroeg in 2006 bijna € 12 miljard. Ten opzichte van 2000 is dat een stijging van 68 procent.
- De top-20 grootwinkelconcerns zijn in 2006 goed voor 64 procent van de totale omzet van grootwinkelbedrijven. Vergeleken met Polen spelen regionale supermarkten in Tsjechië een kleinere rol.
- De Schwarz Group (Lidl) behaalt in Tsjechië de grootste omzet, gevolgd door Ahold en Tesco. Deze drie concern hebben hun omzet van 2000 tot en met 2006 flink kunnen vergroten.

5.3 Hongarije

Tabel 5.3 Groceryomzet 1) van grootwinkelbedrijven in Hongarije in 2000 en 2006 (x € 1.000.000)

Bron : Planet Retail		2000	Aandeel (%)	2006	Aandeel (%)
1	CBA	830	13,6	1.689	13,0
2	Tesco	460	7,6	1.453	11,2
3	COOP EURO	773	12,7	1.350	10,4
4	Reál Hungária		0,0	1.070	8,3
5	SPAR (Austria)	275	4,5	735	5,7
6	Louis Delhaize	577	9,5	699	5,4
7	Metro Group	618	10,2	625	4,8
8	Auchan	63	1,0	553	4,3
9	Rewe	384	6,3	460	3,5
10	Tengelmann	425	7,0	362	2,8
11	Schwarz Group (Lidl)		0,0	259	2,0
12	Interfruct		0,0	220	1,7
13	AS Watson		0,0	148	1,1
14	dm	88	1,4	137	1,1
15	Walhalla	70	1,2	91	0,7
16	MOL	64	1,1	75	0,6
17	Shell		0,0	29	0,2
18	OMV	14	0,2	26	0,2
19	Lekkerland		0,0	13	0,1
20	Eni	7	0,1	11	0,1
Subtotaal		4.649	76,4	10.005	77,1
Overig		1.437	23,6	2.964	22,9
Totaal		6.086	100,0	12.969	100,0

1) grocery omvat onder meer levensmiddelen, dranken, tabak, kruidenierswaren en kleine huishoudelijke artikelen. Buiten deze categorie vallen zaken als kleding, boeken, cd's, elektrische apparaten en meubels

- De grocery omzet van grootwinkelbedrijven in Hongarije is van 2000 tot en met 2006 meer dan verdubbeld tot bijna € 13 miljard. De top-20 concerns zijn goed voor 77 procent van de totale omzet.
- Concern CBA kent in 2006 de hoogste omzet, gevolgd door Tesco en Coop Euro. Real Hungaria komt van niets in 2000 tot een omzet van € 1.070 miljoen in 2006.